

PRINCIPIA ET PARTES

MEDICINAE.

20. **E**x eo autem capite (2. & 3. 19.) inutilia, & fallacia, plurima accepit haec Scientia, quae ut expellantur, considerandum, omnem scopum Artis esse evitacionem doloris, debilitatis, mortis; adeoque conservacionem sanitatis praesentis, absentis restitutionem: ideoque quidquid sciendum, & agendum Medico, uni tantum huic proposito inservire debere.

21. Est enim res objecta arti nostrae, Hominis vita, sanitas, morbus, mors; horum causae, quibus oriuntur; eorundem media, quibus diriguntur.

22. Proinde est Medicina Scientia eorum, quorum applicatorum effectu, vita sana (1) conservatur, aegra (2) verò in priorem restituitur salubritatem.

23. Cujus itaque Necessitas, Utilitas, Nobilitas, sponte patent.

24. Agnoscuntur autem duo modò firma fundamenta, quibus certa demum nititur; nempe 1. accuratissima observatio earum apparitionum, quae in homine sano, aegrotto, moriente, mortui cadavere, sensibus externis apparent; five eae oriantur ab iis, quae in ipso homine, five ab iis, quae per externas

ternas causas, casu, vel Arte, in eum agunt.
 2. severa indagatio illorum, quae in homine latent sensibus abscondita, vel quae & faciunda sunt in eventum praefixum. Haec autem solâ potest obtineri ratiocinatione exactâ, dum α data experimenta, (1. hujus.) singulatim perfecte expensa, β in omnibus suis proprietatibus examinantur, γ dein inter se comparantur sedulò, ut convenientia, vel diversitas, pâtescat, δ tumque prudentissimâ fide notantur ea omnia, quae in iis contineri perspecta clarè inde deduci possunt. Neque verò posteriora haec prioribus minus firma, vel fida, erunt.

25. Ut porrò haec quaesita ex datis inveniuntur, principia quaedam requiruntur, quorum notitiâ & applicatione fiat demonstratio. Quae, distincta, clara, certa, esse debere ratio ipsa exigit. Talia autem in iis, quae pure corporea in Homine, sunt Mechanica, & experimenta Physica, sola. His enim corporum vires generales, singularesque, tantum innotescunt.

26. Quum verò in homine etiam alia sint, quae per illa principia non queunt intelligi, ideòque per eadem ne quidem demonstrando explicari possunt, aliâ longe ratione circâ haec utendum erit, si errores vitare velimus: id autem facile perspicit, quicumque

sequentia, alibi demonstrata, considerat, & ut vera admittit.

27. *α.* Homo constat mente, & corpore, unitis.

β. Quorum utrumque naturâ ab altero differt.

γ. Adeoque vitam, actiones, affectiones, diversas habet.

δ. Tamen ita se habent inter se, ut cogitationes mentis singulares determinatis corporis conditionibus semper jungantur, & vicissim.

ε. Interim cogitationum aliae ex solâ cogitatione purâ sequuntur, aliae verò tantum ex mutatâ conditione corporis oriuntur.

ζ. Contrâ quoque exercitationes quaedam quorundam in corpore motuum fiunt sine attentione, conscientiâ, vel imperio animae ad eas concurrente ut causâ, vel ut conditione: nonnullae autem excitantur, atque determinantur, per actiones mentis praegressas, quamdiu homo sanus est: quaedam denique ex utrisque his concretae observantur.

η. In homine quidquid cogitationem involvit, soli id Menti, ut principio, adscribendum.

θ. Quod verò extensi quid involvit, impenetrabile, figuram, aut motum, id uni corpori, ejusque motui, ut principio, tribui, per ejus proprietates intelligi, explicari, & demonstrari, debet.

1. Ne-

i. Neque ex perspectâ mentis, vel corporis, naturâ, quatenus ab humana intelligentiâ cognita habetur hætenus, intelligitur ratio, quâ agere in se mutuo, vel pati à se mutuò, queant.

κ. Siquidem hæc solâ effectuum observatione itâ constant, ut horum allegatio nihil explicet: quin imò, ubi problema Medicum eòusque solutum, ut restet modò explicandum quomodo fiat hæc relatio (δ. ε. ζ.) satisfactum erit quaesito: quoniam ulterior inquisitio impossibilis, & illa solutio Medico sufficiet.

28. Ultimæ quoque Metaphysicæ, & primæ Physicæ, causæ, Medico investigatu, necessariae, utiles, vel possibiles, non sunt. Ut erant elementa, formæ primæ, seminum, & motus, origo, &c.

29. Assumere autem licet, & prodest, omnia verè demonstrata, in Anatomicis, Chemiâ, Mechanice, atque in Physicis, quoad simplicem Experimentorum eventum. (vid. 25.)

30. Tum oportet incipere à simplicissimis, cognitu facillimis, atque certissimis; à quibus deinde pergendum ad ea semper, quæ proximo gradu harum conditionum prægressa attingunt; atque ita accuratè progrediendum, ad composita, obscura, difficilia.

31. Do-

31. Docenti autem procedendum à generalibus ad singularia quaeque, dum inventa explicat; ut Inventori contrà à singularibus ad generalia eundum fuit.

32. Ex quibus omnibus ordo doctrinae liquet: erit enim primò agendum de Vitâ; deinde Sanitas enarratur; tandem de Morbis; denique de Remediis tractare decet.

33. Itaque prima totius generalis Doctrinae Medicae, quae Institutiones Medicae appellantur, pars explicat Humani corporis

1. Partes, fabricam.
2. Vitam.
3. Sanitatem.
4. Effecta, quae ex his sequuntur.

Vocatur *Φυσιολογική, οἰκονομία* humana, doctrina de usu partium.

Objecta verò hujus partis modò enumerata appellari solent Res Naturales, vel Res secundum naturam.

34. Altera pars enarrat corporis humani viventis.

1. Morbos.
2. Morborum differentias.
3. Eorum causas.
4. Effecta.

Dicitur *παθολογική*, quatenus morbos declarat; *αἰτιολογία παθολογικῆς*, dum tractat causas; *παθολογία* vel *νοσολογία*. quando agit de differentiis eorundem; *συμπτωματολογία*

λογία denique , quoties effecta morborum ,
vel ea , quae his accidunt , exponit.

Objecta iterum hujus partis vocantur Res
praeter Naturam , aut contra eam.

35. Tertia deinde docet

1. Quatenam sint signa ?

2. Quomodo revocentur in usum ?

Ut in corpore sano , & in aegro , cogno-
scamus ; an , quis , qualis , sit , fuerit , e-
rit , gradus , ordo , effectus , vel sanitatis ,
vel morbi ?

Designatur nomine σημειωτικῆς.

Objecta autem hujus sunt Res naturales ,
non naturales , praeternaturales.

36. Indicat quarta

1. Remedia.

2. Usus.

Quibus Vita & Sanitas conservari queant.

Unde nominatur ὑγιεινή.

Et pro objectis habet Res non naturales
dictas inprimis.

37. Quinta denique instruit.

1. Materiem Medicam.

2. Ejus praeparationem.

3. Modum utendi.

Ut salus restituatur , morbi tollantur.

Dicitur θεραπευτική , complectens Διαγνω-
τικὴν , Φαρμακευτικὴν , χειρουργικὴν , μέθοδον
ἰητρικὴν.

38. Quum ergo docenti , discuntique ,
com-

commoda, & naturae rei congrua, fit haec distributio Artis, quin & prisco diu usu probata Bonis, eam & sequemur ut normam dicendorum.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ.

39. **C**orpus humanum conflatur ex fluidis, & firmis. docet Anatome.

40. Firma sunt, aut vasa coërcentia humores, aut instrumenta sic facta, figurata, & connexa, ut ex singulari hâc fabricâ determinati quidam motus exerceri queant, si causa movens accedit. Deprehenduntur enim ibidem, fulcimenta, columnae, trabes, propugnacula, tegumenta, hypomochlia, cunei, vectes, trochleae determinantes, funes, praela, folles, cribra, filtra, canales, alvei, receptacula. Facultas exercendi hos motus per illa instrumenta Functio dicitur; quae lege mechanicâ fit, & per eam tantum explicari potest.

41. Fluidae verò partes intrâ firmas continentur, moventur, in motu determinantur, miscentur, separantur, mutantur, vasa cum nexis instrumentis movent, horum parietes atterunt, mutant, restituunt. fiunt hae actiones juxtâ leges hygrostaticas, hydraulicas, & mechanicas, ideòque & juxtâ has ultimò exponi debent: ita tamen ut accur-